

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-384-2-19>

**FISHERIES AND AQUACULTURE IN THE VOLYN REGION:  
LEGAL REGULATION, CURRENT STATE,  
TECHNOLOGICAL ASPECTS**

**РИБНИЦТВО ТА АКВАКУЛЬТУРА У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ:  
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ, СУЧАСНИЙ СТАН,  
ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ**

**Melnyk O. V.**

*Candidate of Geographical Sciences,  
Deputy Director  
Volyn Regional Training Center for the  
Training, Retraining and Advanced  
Training of Agricultural Workers  
Lutsk, Ukraine*

**Мельник О. В.**

*кандидат географічних наук,  
заступник директора  
Волинський обласний учбовий центр  
підготовки, перепідготовки та  
підвищення кваліфікації кадрів АПК  
м. Луцьк, Україна*

**Kacharovskiy R. Ye.**

*Master of Geography, Senior  
Laboratory Assistant at the Department  
of Economic and social geography  
Lesya Ukrainka Volyn National  
University  
Lutsk, Ukraine*

**Качаровський Р. Є.**

*магістр географії, старший  
лаборант кафедри економічної та  
соціальної географії  
Волинський національний  
університет імені Лесі Українки  
м. Луцьк, Україна*

**Kovalchuk S. I.**

*Master of Geography, Senior  
Laboratory Assistant at the Department  
of Physical Geography  
Lesya Ukrainka Volyn National  
University,  
Lutsk, Ukraine*

**Ковальчук С. І.**

*магістр географії, старший  
лаборант кафедри фізичної географії  
Волинський національний  
університет імені Лесі Українки  
м. Луцьк, Україна*

Рибогосподарська діяльність у межах Волинської області здійснюється у формі аквакультури – переважно прісноводного рибництва з використанням штучних водних об'єктів (ставків, технологічних водойм), оскільки промислове рибальство в межах природних гідрологічних об'єктах, більшість з яких одночасно входять до складу природно-заповідного фонду (ПЗФ), заборонено згідно статті 51 Водного кодексу України [1]. З врахуванням цієї заборони, потенційно доступними для впровадження аквакультури (насамперед рекреаційної аквакультури) є 161 озеро (2197,5 га), 10 водосховищ (885,7 га), 1193 ставки (4490 га), 3749 км протяжності річкової мережі.

У першому півріччі 2023 р. знаходяться в оренді для рибогосподарського використання 513 водних об'єктів загальною площею 3627 га: 27 озер (219 га) та 486 ставків (3408 га, з них: *нагульні – 1100 га, вирощувальні – 511 га, 56 га – маточні, нерестові, карантинні та зимувальні, решта площ тимчасово не експлуатуються – виведені на ремонт чи потребують обслуговування*) [8]. Таким чином, у Волинській області наявний значний резерв водних об'єктів для розвитку інтенсивної чи випасної аквакультури, але необхідно врахувати деякі технологічні вимоги до морфометричних параметрів водойм (площі, середньої глибини тощо). Водосховища можуть використовуватися для любительського, спортивного і промислового рибальства, рекреації. У межах об'єктів ПЗФ також знаходяться рибогосподарські технологічні водойми в сс. Несвіч, Чаруків, Рокині Луцького району, що зараз не використовуються [7]. Основними місцями нересту у Волинській області, що не входять до складу великих об'єктів ПЗФ, є: заплава р. Стир в урочищі «Чабені» (с. Топільне), затоплений кар'єр в урочищі «Малі Чабені» (с. Крижівка), урочище «Білі береги» (с. Семки), старе русло р. Стир (с. Підгайці), русло та заплава р. Прип'ять (між сс. Річиця та Щедрогір), озеро Волянське (с. Хабарище), р. Конопелька (с. Носачевичі), русло та заплава р. Стохід (між сс. Гулівка та Рудка-Червинська), нерестовища «Старий Буг» (с. Заставне) та «Вережанка» (с. Литовеж) на р. Західний Буг, заплава р. Луга (сс. Щенятин, Селець, Замличі); також стариці, мілководні ділянки водойм, заливні луки [3].

У відповідності із Законом України «Про аквакультуру» [5], Постановою КМУ «Деякі питання оренди гідротехнічних споруд» [2] оновлено «Порядок надання в користування на умовах оренди гідротехнічних споруд для цілей аквакультури» та «Порядок надання в користування на умовах оренди гідротехнічних споруд рибогосподарської технологічної водойми», і відповідні типові договори (попередній типовий договір, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2013 № 420). Оренда водного об'єкта неможлива без паспорта водного об'єкта, розробленого згідно Порядку, затверджено наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 18.03.2013 № 99. Водні об'єкти надаються в оренду без обмеження права загального водокористування. Також чинні закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення державного регулювання в галузі рибного господарства, збереження та раціонального використання водних біоресурсів та сфері аквакультури» № 2989-IX та «Про організацію водокористувачів та особливості використання меліорованих земель» № 2079-IX. Обов'язковим є дотримання охоронного режиму у межах прибережних смуг

завширшки від 25 до 100 м залежно від статусу водойми та встановлені згідно містобудівної документації або визначаються внесенням змін до генеральних планів населених пунктів [4].

Наказом начальника Волинської військової адміністрації № 442 від 20 листопада 2023 р. затверджено «Регіональну програму розвитку рибного господарства Волинської області на 2024–2029 роки» [7] з врахуванням вимог розпорядження КМУ від 2 травня 2023 р. № 402-р «Про схвалення Стратегії розвитку галузі рибного господарства України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2023–2025 роках», де основну акцент зроблений на сприянні розвитку рибиництва та аквакультури.

Згідно з наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України «Про затвердження Зон аквакультури (рибиництва) та рибопродуктивності по регіонах України» [6], Волинська область належить до Зони Полісся з розрахунковою рибопродуктивністю 5 ц/га (випас) і 14 ц/га (годівля). Оптимальним є використання інтенсивної полікультури із залученням хижих риб (щука, судак, європейський сом) з контролем та корекцією рН (*вапнування*), внесенням мінеральних добрив (*аміачна селітра, простий суперфосфат*). Необхідно дотримуватись рибоводно-біологічних нормативів вирощування товарної риби, напр.: 1) інтенсивна полікультура (тис. екз./га): короп білий (однорічний) – 5, гібрид товстолобів (однорічний) – 1,5–2,0, білий амур (однорічний) – 0,05–0,2, личинки щуки – 0,2; 2) випас (*екстенсивна полікультура*, тис. екз./га): короп білий (однорічний) – 1,2–1,5, товстолоб – 2,0, строкатий товстолоб – 0,1–0,2, гібрид товстолобів (однорічний) – 0,2. Нормативи зимового утримання риби для умов Полісся передбачають: товщина шару води, що не промерзає – 1,2 м, водообмін – 12–15 діб, щільність посадки: коропа – 600 тис. екз./га, рослиноїдних риб – 450 тис. екз./га [10].

Впродовж 2022 р. у Волинській області діяло 80 суб'єктів господарювання в галузі аквакультури з сукупним обсягом річного вилову 576,8 тонн, з них: коропові – 182,6 т, лососеві (форель райдужна) – 189,2 т, товстолоб і білий амур – 100 т, осетрові – 16,8 т, сом – 4,2 т, інші види риб (окунь, плітка, щука, карась сріблястий, лящ, краснопірка, судак, лин) – 84 т [11]. Найбільшими суб'єктами господарювання є ТзОВ «Цумань-риба», СГПП «Луцька РМС», МПП «Агросервіс-Холонів», ФОП Копилов А. Б., ФОП Круковський Ю. В., ФОП Дробот В. О., ФОП Бурдило Л. Д., ПСГП «Павлівська риба», ФОП Балабух С. Є., ТзОВ «Науково-виробничий центр «Форель» [8]. На жаль, в області немає рибовідтворювального заводу з вирощування якісного рибопосадкового матеріалу [9].

### Література:

1. Водний кодекс України: Закон України від 01.10.2023 № 213/95-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
2. Деякі питання оренди гідротехнічних споруд: Постанова КМУ від 03.11.2023 р. № 1151 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-orendy-hidrotekhnichnykh-t31123> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
3. Наказ Управління держаного агентства меліорації та рибного господарства у Волинській області від 20.03.2023 р. №32-О/Д «Про затвердження періоду нересту та меж нерестовищ у рибогосподарських водних об'єктах підконтрольних Волинському рибоохоронному патрулю». URL: [https://vl.darg.gov.ua/files/17/03\\_21\\_nakaz.pdf](https://vl.darg.gov.ua/files/17/03_21_nakaz.pdf) (дата звернення: 29.11.2023 р.).
4. Оренда водних об'єктів – одне із джерел наповнення місцевих бюджетів. URL: <http://rozhadm.gov.ua/press-tsentr/novyny/item/5572-orenda-vodnykh-ob-iektiv-odne-iz-dzherel-napovnennia-mistsevykh-biudzhetiv> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
5. Про аквакультуру: Закон України від 28.04.2023 р. № 5293-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5293-17> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
6. Про затвердження Зон аквакультури (рибництва) та рибопродуктивності по регіонах України: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України № 45 від 30.01.2013 р. / Верховна Рада. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0240-13#Text> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
7. Регіональна програма розвитку рибного господарства Волинської області на 2024–2029 роки. URL: <https://npa.voladm.gov.ua/2023/442%20%D0%9D%D0%90%D0%9A%D0%90%D0%97.zip> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
8. Рибництво Волині. URL: <https://agrovolyn.gov.ua/news/rybnuctvo-volyni> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
9. Суб'єкти рибного господарства повинні діяти в правовому полі. URL: <https://voladm.gov.ua/new/subyekti-rybnogo-gospodarstvaporivni-diyati-v-pravovomu-poli/> (дата звернення: 29.11.2023 р.).
10. Сучасна аквакультура: від теорії до практики. Практичний посібник. К.: «Простобук», 2016. 119 с.
11. У 2022 році в умовах аквакультури на Волині вирошено та виловлено понад 576 тонн водних біоресурсів. URL: [https://vl.darg.gov.ua/\\_u\\_2022\\_roci\\_v\\_umovah\\_0\\_0\\_0\\_1530\\_1.html](https://vl.darg.gov.ua/_u_2022_roci_v_umovah_0_0_0_1530_1.html) (дата звернення: 29.11.2023 р.).